

Kennis die tot de verbeelding spreekt, zeker wanneer we daarbij bedenken dat deze reuzenplant 315.000.000 (driehonderdvijftien miljoen!) jaren geleden deel uitmaakte van de moerasige carboonwouden die het gebied waar wij anno 1985 leven en wonen, geheel bedekten.

De beeldhouwer Rodin, die aan de wieg van de moderne kunst stond, konstateerde eens dat niets fantastischer is als de werkelijkheid van de natuur, een uitspraak die ik in dit ver-

band volledig onderschrijf.

Bekijken we vervolgens de in diepreliëf uitgevoerde tekstzijde van de penning dan zien we dat de ontwerper Stefan Graatsma deze keer niet de natuur maar de techniek tot zijn medewerker maakte. Overeenkomstig hun importantie bewegen de, gewoonlijk voor technische tekeningen gebruikte, DIN-letters zich in afnemende grootte, spiraalsgewijs rond het middelpunt

van de ronde schijf, om te eindigen bij de naam van de bekroonde, daarmee aangevend dat deze penning geen links of rechts, geen boven of onder kent.

De Rector Cremers Penning was hiermee op de uitvoering na gereed, een uitvoering in brons volgens het cireperdue procedée door Pie Sijen, de specialist in giettechnieken van de Jan van Eyck Akademie.

De Vogelstudiegroep - verleden, heden en toekomst

F. Schepers,
Putstraat 70, Sittard

Nu is het dan eindelijk zover, Vlak voor het verschijnen van dit jubileumnummer van het Natuurhistorisch Maandblad werd het ei van de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (in samenwerking met de Vogelwacht Limburg) gelegd: een boekwerk over 'Vogels in Limburg'.

En boekwerk dat nogal wat voeten in de aarde heeft gehad. Enkele jaren Intensief veldwerk, uitgevoerd door Limburgse vogelaars, vormde de grondslag voor deze publicatie die een overzicht tracht te geven van een aantal zaken wat betreft het vogelleven in de provincie.

Na het veldwerk volgde een fase van bureauwerk, welke voor ons, veldmensen, moeilijker dan verwacht bleek te zijn: vergaderen, rekenen, tekenen, schrijven en het redactionele werk bleek een zware klus te zijn. Bij deze mijlpaal in de geschiedenis van de Vogelstudiegroep is het misschien interessant terug te blikken op de voorafgaande periode en eens te kijken in de nabije toekomst. Immers, bij het verschijnen van 'Vogels in Limburg' lijkt een periode in het bestaan van de studiegroep te worden afgesloten. Maar breekt daarmee ook een nieuwe periode van vogelonderzoek in Limburg aan?

De oprichting van de Vogelstudiegroep gaat terug naar 1976, toen een club enthousiast vogelaars het idee opvatte haar krachten te bundelen en allerlei vogelonderzoek her en der in de provincie te gaan opzetten en coördineren. Hoe het initiatief tot oprichting van een Vogelstudiegroep tot stand kwam is overigens beschreven in hoofdstuk 1 van het boek. Door een 'stuurgroep', waarin naast leden van de Vogelstudiegroep een vertegenwoordiger van de Vogelwacht Limburg en W. Ganzevles als vaste medewerker van het Natuurhistorisch Genootschap zaten, werden de activiteiten op poten gezet.

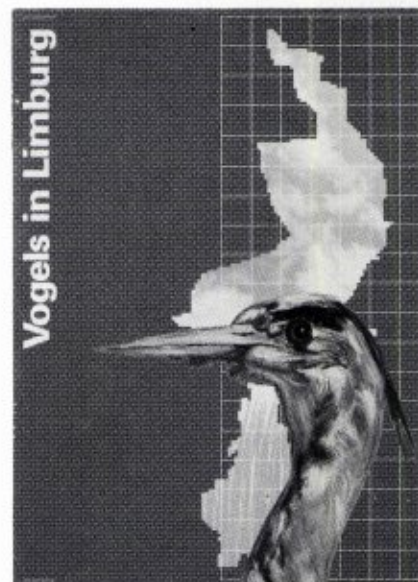
De onderzoeken die de Vogelstudiegroep verrichtte vonden deels plaats in het kader van landelijke projecten (SOVON-project voor Broedvogels 1973-1977, Atlasproject voor Winter- en Trekvogels 1978-1983, PTT-tellingen 1978 e.v., roofvogeltellingen in de winter 1978-1983, Internationale Waterwildtellingen, Landelijke rivierentellingen 1977-1983, enz.), deels ook uit eigen initiatief (bekentellingen, trekvogeltellingen, broedvogelonderzoek, onderzoek naar bepaalde soorten zoals Roek, Dodaars, Fuut, Grote gele kwikstaart).

Naast al deze systematisch verzamelde gegevens werden nog eens duzenden losse waarnemingen in een

archief opgeslagen.

Al dit veldwerk leverde uiteraard veel gegevens op. Een aantal vogelaars zag er de zin van in hiervan regelmatig verslag te doen, en ze vonden hiervoor - naast het Natuurhistorisch Maandblad - een mogelijkheid in het tijdschrift 'In Vogelvlucht', dat vanaf 1978 vier maal per jaar verscheen en in vergelijking met andere regionale tijdschriften kwalitatief op een niet on aardig niveau stond.

Andere media naast 'In Vogelvlucht' waren bijeenkomsten en excursies waar informatie werd uitgewisseld,

lezingen werden gehouden en vogelaars hun ideeën en ervaringen kwijt konden. Kortom, in de periode 1976-1984 leidde de Vogelstudiegroep een bloeiend bestaan.

In de laatste jaren is de aandacht voor het grootste deel gericht geweest op het schrijven van een boek waarin de resultaten zouden worden gepubliceerd. Aanvankelijk stond ons een traditionele avifauna voor ogen, met per soort een bespreking van het voorkomen. Al spoedig bleek dit idee onhaalbaar, omdat systematisch veldwerk over de gehele provincie niet kon worden georganiseerd. Daarom werd besloten een andere ingang te kiezen en werd het boek opgedeeld in hoofdstukken die ieder een vorm van onderzoek, en de resultaten ervan, beschrijven.

Vogels in Limburg

Samengesteld door
Wim Ganzvies, Fred Hastings, Frans Schepers, Jacques Ummels en Willem Vargoossen
met medewerking van
Hans Bekkers, Philip Bossenbroek, Walther van der Coelen, Paul Dorren, Ruud Foppen, Jos Hoogveld, Leo Linnartz, Willem Scheres en Ren Schols

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg in samenwerking met de Vogelwacht Limburg
Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
Reeks XXXV, aflevering 5-15

Daarnaast is lang gediscussieerd over de vraag of het vanwege de herkomst van het gros van de gegevens niet verstandiger was een boek over 'Vogels in Zuid-Limburg' te schrijven. Uiteindelijk werd toch besloten voor een boek dat de hele provincie besloeg. Door al het werk ten behoeve van het boek bleek het helaas niet mogelijk de andere activiteiten in ere te houden, zelfs 'In Vogelvlucht' kon wegens tijdgebrek niet meer verschijnen.

Nu 'Vogels in Limburg' het licht heeft gezien is het nog maar de vraag of de ingesluiserde activiteiten weer worden opgepakt en of er nieuw leven in de Vogelstudiegroep kan worden geblazen. Voor de samenstellers van het boek is er een periode van hard wer-

ken afgesloten en nieuwe initiatieven zullen in eerste instantie door nieuwe of andere vogelaars moeten worden aangezwengeld die zich vol energie storten op het opzetten van nieuwe activiteiten.

Het lijkt er dan ook op dat de Vogelstudiegroep alleen kan blijven bestaan als nieuw bloed in haar aderen gaat stromen. Dit bloed zou van mensen van de Vogelwacht Limburg, welke bestaat uit een grote, nog steeds groeiende groep vogelaars, afkomstig kunnen zijn. Door het meewerken aan de verschillende landelijke SOVON-projecten sterk te stimuleren kan het vogelonderzoek in Limburg eveneens weer van de grond getild worden. Hier ligt een belangrijke taak van de districtscoördinatoren van deze vereniging!

Van groot belang is bovendien via welke organisatiestructuur eventueel nieuw onderzoek opgezet wordt. Ervaringen hebben geleerd dat de langgerekte vorm van onze provincie hierbij nadelig werkt. De hele provincie als werkterrein lijkt daarom niet werkbaar. Een indeling in lokale groepen, opgesplitst in Noord- en Zuid-Limburg of Noord-, Midden- en Zuid-Limburg lijkt een veel betere organisatiestructuur. Deze lokale groepen kunnen dan uiteraard nauw contact met elkaar houden voor wat betreft de activiteiten via een overkoepelend bestuur.

Ondanks een aantal pogingen daartoe is de Vogelstudiegroep er niet in geslaagd een provinciaal broedvogelonderzoek op te zetten, behoudens inventarisaties van bepaalde soorten. Desondanks blijft het een belangrijke taak van de Vogelstudiegroep broedvogelonderzoek te stimuleren of op te zetten. Hier ligt dan ook in de toekomst - indien mogelijk - een omvangrijk werkterrein. Broedvogelinventarisaties zijn van groot belang als het gaat om bescherming van gebieden, biotopen of vogelsoorten. Relatief is er erg weinig bekend van Limburgse broedvogels.

Door provinciale overheden (Provinciale Planologische Dienst, Provinciale Waterstaat, Consulentschap voor Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Staatsbosbeheer) wordt in onze provincie eveneens vrijwel geen broedvo-

gelonderzoek verricht. Dit is in tegenstelling tot diverse andere provincies in den lande, waar betaalde krachten veel werk verzetten en waarmee in een aantal gevallen een degelijke basis is gelegd voor streekavifauna's (bijvoorbeeld Vogels van de Grote Rivieren, Randstad en Broedvogels, Avifauna van Drenthe). Via deze provinciale milieukarteringen, waarin broedvogelonderzoek onderdeel is, kunnen ingrepen in het landschap beter worden afgewogen. Dit soort onderzoek op grotere schaal ontbreekt in Limburg geheel en een wending in positieve zin is nog niet in zicht.

Zo is het opvallend dat in de landschapsecologische kartering ten behoeve van het nieuwe streekplan voor Zuid-Limburg broedvogelonderzoek wederom ontbreekt. Ook bij onderzoek ten behoeve van ruilverkavelingen ontbreken vrijwel steeds gegevens over broedvogels.

Het is te hopen dat in de toekomst bij genoemde instanties initiatieven geboren worden en geld beschikbaar komt voor kwantitatief broedvogelonderzoek. Een samenwerking met provinciale en lokale groeperingen van vogelwaarnemers lijkt daarbij onontbeerlijk.

Moge 'Vogels in Limburg' daartoe een belangrijke steun zijn.

Vogelstudiegroep

Contact-adres: De Bosquetplein 6-7, 6211 KJ Maastricht.